

උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පය හා මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යාය

කුමුදු කරුණාරත්න
සුනිල් වික්‍රමසිංහ

හැඳින්වීම

යථාර්ථවාදයෙන් පසුව බිහි වූ පශ්චාත්-යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායක් වශයෙන් මායා යථාර්ථවාදය සැලකේ. යථාර්ථවාදයෙහි පුමුඛ මතවාදය වූ විශ්වසනීයත්වයට අභියෝග කිරීමත්, ඒ සඳහා මායාවී, ඉන්ද්‍රජාලිකමය තාක්ෂණික ශිල්පවිධි භාවිත කිරීමත් මායා යථාර්ථවාදයෙහිදී සිදු වේ. එනිසා මායා යථාර්ථවාදයෙහි සිද්ධ විය හැකි බොහෝ දෑ එදිනෙදා ලෝක සත්‍යයෙන් තේරුම් ගැනීම දුෂ්කරය. බෞද්ධ දර්ශනයෙහි එන උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පය පිළිබඳ කතිකාවද සම්මත සත්‍යයෙන් තේරුම් ගත නොහැකි, විශ්වසනීයත්වයට යටත් නොවන එළඹුමකි. ප්‍රධාන වශයෙන් ආටානාටීය සූත්‍රයෙහි එන මෙය පසුකාලීන බෞද්ධ සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථ වන සද්ධර්මරත්නාවලිය, අමාවතුර, ලෝකෝපකාරය, බුදුගුණ අලංකාරය, පූජාවලිය ආදී ග්‍රන්ථවලද සඳහන් වෙයි. මෙම උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පයෙහි එන මූලික අදහස මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායෙන් පදනමක් ලෙස හැකි බව පෙනේ. තත් පසුබිමේ සිට බෞද්ධ සාහිත්‍ය දර්ශනය සහ බටහිර සාහිත්‍ය න්‍යාය අතර අන්තර් ශික්ෂණාත්මක සම්බන්ධතාව ගොඩනැගිය යුතුය යන ප්‍රවාද සන්දර්භයේ සිට ගොඩනගාගත් මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ, මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායෙහි පැවෙන මූලික කාරණා උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පය ආශ්‍රයෙන් පදනමක් කිරීම වේ. ලෝක ප්‍රකට සාහිත්‍ය න්‍යායවේදිනියක වන ෆෙන්ඩ් ෆාරිස් විසින් මායා යථාර්ථවාදය පිළිබඳ ඉදිරිපත් කරන ලද නිර්වචනය සහ ඒ පිළිබඳ ඇති පොදු එළඹුම් ආශ්‍රයෙන් සිදුකරන ලද මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙහි ප්‍රධාන ගැටලුව බවට පත් වූයේ, උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ සංකල්පය මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායෙන් කියවිය හැක්කේ කෙසේද යන්නයි. ආටානාටීය සූත්‍රය සහ තෝරාගත් සාහිත්‍ය කෘති කිහිපයක් ආශ්‍රයෙන් පමණක් සිදු කරන ලද මෙම පර්යේෂණයෙහි වැදගත්කම සාහිත්‍යික, න්‍යායික හා ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

ප්‍රාථමික, ද්විතීයක හා තෘතීයක මූලාශ්‍රය ඔස්සේ රැස් කරන ලද දත්ත ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ඔස්සේ විස්තරාත්මකව සාකච්ඡාවට ලක් කොට ඇත. එසේම විධික්‍රමයෙහිදී උපයුක්ත න්‍යායික පසුබිම ෆෙන්ඩ් ෆාරිස් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායෙහි වූ මූලික සංකල්පය ඔස්සේ සිදුකරන ලදී.

පර්යේෂණ සාකච්ඡාව හා අනාවරණ

මූලික වශයෙන් උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ සංකල්පයෙහි අන්තර්ගත කාරණා පදනම කිරීමේදී පාඨකයා තුළ ඇති විය හැකි දෙගිඩියාව සහ තාර්කිකත්වය (ෆාර්ස් : 1995) පිළිබඳ එළඹුම් ආශ්චර්ය/ඉන්ද්‍රජාලිකත්වය සහිත නව පාඨකයෙකු නිර්මාණය කිරීමට හේතු වන බව පෙනේ. මෙය මායා යථාර්ථවාදයෙහි ප්‍රධාන ධාරණයක් වන ප්‍රබන්ධ රචනය සහ ආශ්චර්ය යන්නට සමපාත වේ (අමරකීර්ති, 2005: 203). එනිසා යථාර්ථවාදීන් විශ්වසනීයත්ව මතවාදයට යටත්ව ගොඩනගනු ලබන සත්‍යය පිළිබඳ වූ ආශ්චර්ය සහ මායා යථාර්ථවාදීන් ඉන්ද්‍රජාලිකව සිදුකරනු ලබන පශ්චාත්-යථාර්ථවාදී මායාවී ආශ්චර්ය උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පයෙහි සෘජුවම අඩංගුව ඇති බව පෙනේ.

ඉතා දැකුම්කලු වූ උතුරුකුරු දිවයිනෙහි අධිපති වශයෙන් සැලකෙන්නේ වෛශ්‍රවණ නම් කෙනෙකි. ඔහු යක්ෂ සේනාධිපතිවරයෙකි. මෙහි ජනතාව යක්ෂ සහ මනුෂ්‍ය යන උභය පාර්ශ්වයම නියෝජනය කරති. අගනුවර ආලකමන්දාව වන අතර මහාමේරු පර්වතය උතුරු දිශාවෙන් පිහිටා ඇත (දීඝනිකාය, ආටානාටිය සුත්ත).

උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ මෙම නිර්වචනය මායා යථාර්ථවාදයෙහි එන විශ්වයේ නීතිරීති ආශ්‍රයෙන් පැහැදිලි කරගත නොහැකි ආශ්චර්යාත්මක ලක්ෂණ අඩංගු වීම, යම් සිදුවීමක් පිළිබඳ පාඨකයා දෙගිඩියාවකට පත්කිරීම, කාලය අවකාශය පිළිබඳ සම්මතය ප්‍රශ්න කිරීම යන ලක්ෂණ ඔස්සේ විමර්ශනයට ලක්කළ හැකිය (අමරකීර්ති, 2005: 212-228).

මමත්වය නැති, ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ඇල්මක් නැති අය උතුරුකුරු දිවයිනෙහි උපදිති. කුඹුරුවල ස්වයංජාතව පහළ වන සහල් සීඝ්‍රමකින් තොරව මිනිස්සු ආහාරයට ගනිති. මෙහි එන යකුන් වෛශ්‍රවණ යක්ෂ රාජයාගේ පිරිවර වන අතර, එළඳෙනුන්ගේ පිට නැඟ දිශා සරණය කරති. එසේම ස්ත්‍රීයක හෝ තරුණියක හෝ තරුණයෙකු හෝ වාහනය කොට දිශානුදිශාවන්හි සරණය කරති. (දීඝනිකාය, ආටානාටිය සුත්ත).

උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ මෙම විස්තරයද මායා යථාර්ථවාදයෙහි ප්‍රධාන සංකල්පය වන ආශ්චර්ය, දෙගිඩියාව, තාර්කිකත්වය යන සංකල්පවලට මෙන්ම එකිනෙකට සපුරා ලෝක දෙකක් ඇදීම, කාලය අවකාශය පිළිබඳ අනන්‍යතාවට යටත් වීම යන ලක්ෂණ ඔස්සේ පදනම කළ හැකිය (එම).

මෙහි වඩා වැදගත් වන්නේ මයායථාර්ථවාදයෙහි ඇතැම් ලක්ෂණ අප වසන එදිනෙදා ලෝකයෙහි සමීප සිද්ධිවලට සමානය යන්න දැක්වීමයි (ෆාර්ස් : 1995), (අමරකීර්ති, 2005, 213). එනිසා මයායථාර්ථවාදය යනු සත්‍යයෙහි සේම ෆැන්ටසියෙහිද සංකලනයකි. උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පයෙහි ඇතැම් විස්තර එදිනෙදා අප වසන ජීවිතයෙහි ඇතැම් සාධකවලට පොදු බව එහි වසන මිනිසුන් ඉතා සුවඳ වූ සහල් අහර පිණිස ගන්නා බව දක්වන රූපකයෙන් විද්‍යමාන වේ. එසේම එහි පිරිමි මෙන්ම ගැහැනුද ඇත. අපට සමීප සත්ත්වයන් වන එළඳෙනුන් සහ පක්ෂීන් පිළිබඳද දක්වා ඇත. එය යථාර්ථයට, පිළිගැනීමට මෙන්ම සම්මතයටද යටත්ය. යථාර්ථවාදයෙහි ප්‍රධාන ධාරණය වන විශ්වසනීයත්වයට පොදුය. එසේ වුවත් යකුන් ස්ත්‍රීන් පිට හෝ එළඳෙනුන් පිට හෝ නැඟ යන බව කියන විට යථාර්ථයට පටහැනි වූ මායාවී ෆැන්ටසියමය ලක්ෂණ ඉස්මතු වේ. ඒ අනුව විද්‍යමාන වන්නේ උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පයෙහි එන ඇතැම් විස්තර

සත්‍යයෙහි හා ෆැන්ටසියෙහි සම්මිශ්‍රණයක් බවයි.

උතුරුකුරු දිවයිනෙහි පාලකයා වූ වෛශ්‍රවණට මහා ප්‍රාසද, සිව් ගෙවල් සේම ආටානාට, කුසිනාට, පරකුසිනාට, නාටපුරියා, පරකුසිනනාට යන නගර සේම උතුරු දිශාවෙන් කපිවත්ත නම් නුවරක්ද, එයට බස්නාහිර දිශාවෙන් ජනෝය නවනවුතියය, අම්බර, අම්බරවතියය යන නගර හා ආලකමන්දාව නම් රාජධානියද ඇත. කුබේර නම් වෛශ්‍රවණට විසාණ නම් රාජධානියක් ඇති හෙයින් ඔහුට වෛශ්‍රවණ යැයිද කියනු ලැබේ. ඔහුගේ පිරිවර හට සේනා හස්තියාන, අශ්වයාන, දිව්‍ය යානවලින් සමන්විත වන අතර, වෙන වෙනම කරුණු පරීක්ෂා බලා කියන තනෝලාය, තත්තලාය, තනෝතලාය, සුරය රාජය, අරිෂ්ටය, තෙමිය යන යක්ෂයෝ දොළොස් දෙනෙක් වෙති. (දීඝනිකාය, ආටානාටිය සුත්ත).

උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ මෙම විස්තරය වූ කලී මයායථාර්ථවාදී සාහිත්‍යය ආරම්භ වීමේ දේශපාලනික කතිකාව අනාවරණය කරයි. ලෝකයෙහි සත්‍ය හැම විටම යථාර්ථවාදයෙන් පඨනය කළ නොහැකිය, පවතින දේශපාලනික, සංස්කෘතික හා සාමාජීය කතිකාවල බලපෑම යථාර්ථය ඝාතනය කිරීම එයට හේතුවයි (ෆාරිස් : 1995), (අමරකීර්ති, 2005) යන ආස්ථානයෙහි සිට පශ්චාත්-යථාර්ථවාදීන් යථාර්ථවාදයට එරෙහිව අරගල කරන්නට විය. පාලකයා හැම විටම දේශපාලනික බල ඇත්තෙකු, සැප විඳින අයෙකු වන විට, බලය කෙරෙහි ඔහුගේ හැසිරීම යථාර්ථයෙහි දෙබිඩි හැසිරීමට හේතුවක් වෙයි. ඒ අනුව මායා යථාර්ථවාදයෙහි දේශපාලනික ස්ථාවරය පිළිබඳ යම් යම් ඉඟිද උතුරුකුරු දිවයින සංකල්පය ආශ්‍රයෙන් අපට වටහාගත හැකිය.

උතුරුකුරු දිවයිනට වැසි වුවමනා විට ධරණි නම් පොකුණින් දිය අහසට නැඟී වැසි ඇති වෙයි. එහි හගලවති නම් වූ සහා ශාලාවෙහි දිවා රැයේ දෙකෙහිම එය ආරක්ෂා කරන යක්ෂ පිරිසක්ද වෙති. අසල එල බරැති වෘක්ෂයන් මත මොනරු, කොස්වාලිහිණි, කෝකිල යන පක්ෂීන් නාද දෙමින් ඇත. උද්‍යානය අසල නෙළුම් පොකුණක්ද ඇත. එහි ජීවඤ්ඡික සහ උච්චවචික යන පක්ෂීන්ද, වන කුකුළන්ද, පියුම් වනයෙහි රන්වන් කකුළුවන්ද, තල්ලොහරුද හැසිරෙන අතර, ගිරා හා සැලලිහිණි යන පක්ෂීන්ගේ නාදද එහි ඇත්තේය. යක්ෂයන්ට අධිපති වූ කුවේර යන නමක් ඇත්තා වූ වෛශ්‍රවණ රජ තෙමේ සියලු යක්ෂ සේනාව විසින් පිරිවරන ලදුව නෘත්‍යගීතාදියෙන් සතුටුව උතුරුකුරු දිවයිනෙහි වාසය කරයි.

උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ මෙම විස්තරයට අනුව පැහැදිලි වන්නේ එහි වූ බොහෝ ලක්ෂණ මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය න්‍යායෙන් පඨනය කළ හැකි බවයි. පසුකාලීනව හඳුනාගත හැකි බෞද්ධ සාහිත්‍ය කෘතිවලද ඒ පිළිබඳ සඳහන් වේ.

සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි "...අනවතප්පන විලින් කට සෝධා උතුරුකුරු දිවයින සිඟා බත් ගෙනවුත් මහ විසල් මළයෙහි හිඳ වළඳන සේක..." (ජයතිලක:1964) ලෙසද, ලෝකෝපකාරයෙහි "...කප්තර පවා ඇති-උතුරුකුරු දිව යකුන් බිය වේ..." (සුරියගෙ 1911) ලෙසද, බුදුගුණ අලංකාරයෙහි "...උතුරුකුරු දිවයින-වැන්න ඉසුරෙන් එපුර හැම තැන" (ජයතිලක:1921) ලෙසද, පූජාවලියෙහි "...ස්වාමීනි ! මේ මිනිස් ලොව බතෙක් නොවෙයි. ශක්‍ර හවනට වැඩිසේක්ද, නොහොත් උතුරුකුරු දිවයිනට වැඩිසේක්දැයි..." (කිරිඇල්ලේ ඤාණවිමල:1965) ලෙසද සඳහන් කොට ඇති බැවින්

පසුකාලීන බෞද්ධ සාහිත්‍ය පොතපතටද උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ සංකල්පය හේතු වී ඇති බව කිව හැකිය.

සමාලෝචනය

ආටානාටිය සූත්‍රයෙහි එන උතුරුකුරු දිවයින පිළිබඳ වූ සංකල්පය ඉතා සංකීර්ණ වූ විචරණයකි. මායායථාර්ථවාදී සාහිත්‍ය වූ කලී ඉතා පෘථුල වූ විෂය පඳාර්ථයක් වෙත විහිදෙන්නා වූ සාහිත්‍ය ප්‍රවර්ගයකි. සල්මන් රූෂ්ඩ්, ගේබ්‍රියෙල් ගර්සියා මාකේස්, ඉතලෝ කැල්විනෝ, හරුකි මුරකාමි වැනි ලේඛකයන්ගේ කෘති ඔස්සේ හඳුනාගත හැකි එහි මූලික න්‍යායික සංකල්ප බෞද්ධ දර්ශනයෙහි එන ප්‍රධාන සංකල්පයක් වන උතුරුකුරු දිවයින ආශ්‍රයෙන් හඳුනාගත හැකි බව කිව හැකිය. හුදෙක් වෙන්වී ආර්ය විසින් දක්වන ලද කරුණු පමණක් නොව රූපාන්තරණය, භූත-දේව- යක්ෂ ආත්මවල ක්‍රියාකාරීත්වය, කාලය හා ඉඩහසරෙහි අන්‍යතාව පිළිබඳ ප්‍රශ්නය, ෆැන්ටසිය, මිථ්‍යා කථා, උපමා කතා, සුරංගනා කතා, දෘෂ්ටාන්ත වැනි දේවල ක්‍රියාකාරීත්වය යන සියලු කාරණා එමගින් හඳුනාගත හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද

යථාර්ථවාදය, මායා යථාර්ථවාදී සාහිත්‍යය, උතුරුකුරු දිවයින, වෙන්වී ආර්ය, ආටානාටිය සූත්‍රය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අමරකීර්ති, ලියනගේ., (2005). අමුතුකතාව. පුංචි බොරැල්ල: විජේසූරිය ග්‍රන්ථ කේන්ද්‍රය.

දීසනිකාය, ආටානාටිය සූත්‍රය. (2006: පුනර් මුද්‍රණය). බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව.

ජයතිලක, ඩී.බී (සංස්)., (1921). බුදුගුණ අලංකාරය. කොළඹ: දිනමිණ මුද්‍රණාලය.

ජයතිලක, ඩී.බී (සංස්)., (1946). සද්ධර්මරත්නාවලිය. කොළඹ: ගුණසේන සහ සමාගම.

ඤාණවිමල හිමි, කරිඇල්ලේ (සංස්)., (1965). පූජාවලිය. කොළඹ: ගුණසේන සහ සමාගම.

සුමංගල හිමි, සූරියගොඩ (සංස්)., (1911). ලෝකෝපකාරය. කොළඹ: විද්‍යාසාගර මුද්‍රණාලය.

Faris, Wendy. B. (1995). “Schehezeade’s Children : Magic Realism and Postmodern Fiction” in *Magical Realism : Theory History and Community*. Eds. Lois Parkinson Zamora and Wendy B. Faris. Druham: Duke University Press.